

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและตลอดเวลาสืบเนื่องจากวิวัฒนาการและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และการสื่อสาร วัฒนธรรมและวิทยาการใหม่ๆ จากอารยประเทศเข้ามามีอิทธิพล มีผลกระทบต่อสังคมและการดำรงชีวิตของคนไทยทุกคน ฉะนั้น การเรียนรู้เพื่อปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องที่จำเป็นประเทศไทยมีความตระหนักและตื่นตัวในการพัฒนาคนในชาติให้พร้อมรับความเจริญก้าวหน้า และการเปลี่ยนแปลงวิทยาการใหม่ ๆ โดยใช้กระบวนการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้เป็นคนที่มีคุณภาพ การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิต จึงจัดให้มีการปฏิรูปการศึกษาครั้งใหญ่ และประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ขึ้น มีความมุ่งหมายและหลักการชัดเจนในหมวดที่ 1 มาตรา 6 มีสาระว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545: 5)

นอกจากนี้ ในมาตรฐานการศึกษาของชาติ ได้กล่าวถึง อุดมการณ์และหลักการสำคัญในการจัดการศึกษาของชาติ คือการจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตและการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การศึกษาที่สร้างคุณภาพชีวิตและสังคมบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรม เป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวง มุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็ก ปูทางความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตั้งแต่วัยศึกษาขั้นพื้นฐานและพัฒนาความรู้ ความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ และได้กำหนดมาตรฐานของชาติ ในมาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก โดยมีเป้าหมายของการจัดการศึกษาอยู่ที่การพัฒนาคนไทยทุกคนให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข โดยมีการพัฒนาที่เหมาะสมกับช่วงวัย พัฒนาคอนตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ตรงตามความต้องการ ทั้งในด้านสุขภาพ ร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และทักษะ คุณธรรมและจิตสำนึกที่พึงประสงค์ และอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข โดยมีตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1.1) กำลังกาย กำลังใจที่สมบูรณ์ ได้แก่คนไทยมีสุขภาพกายและจิตที่ดี มีพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ตามเกณฑ์การพัฒนาในแต่ละช่วงวัย 1.2) ความรู้และทักษะที่จำเป็นและเพียงพอในการดำรงชีวิตและการพัฒนาสังคม ได้แก่ คนไทยได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพของตนเอง และปฏิบัติงาน นำความรู้ไปใช้ในการสร้างงานและสร้างประโยชน์ให้สังคม 1.3) ทักษะการเรียนรู้

และการปรับตัว ได้แก่ คนไทยสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ รู้ทันโลก รวมทั้งมีความสามารถในการใช้แหล่งเรียนรู้และสื่อต่างๆ เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม สามารถปรับตัวได้ มีมนุษยสัมพันธ์ดี และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี 1.4) ทักษะทางสังคม ได้แก่ คนไทยเข้าใจและเคารพในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสังคม มีทักษะและความสามารถที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข มีความรับผิดชอบ เข้าใจ ยอมรับ และตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมที่แตกต่าง สามารถแก้ปัญหาในฐานะสมาชิกของสังคมไทยและสังคมโลกโดยสันติวิธี 1.5) คุณธรรม จิตสาธารณะ และจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ได้แก่ คนไทยดำเนินชีวิตโดยกายสุจริต วาจาสุจริต และมโนสุจริต มีความรับผิดชอบทางศีลธรรมและสังคม มีจิตสำนึกในเกียรติภูมิของความเป็นคนไทย มีความภูมิใจในชนชาติไทย รักแผ่นดินไทย และปฏิบัติตนตามระบอบประชาธิปไตย เป็นสมาชิกที่ดี เป็นอาสาสมัคร เพื่อชุมชนและสังคมในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาองค์การมหาชน 2549: 2-3)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้จัดทำแนวทางการเสริมสร้างทุนทางสังคม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) และได้ทำการประเมินสถานการณ์ด้านสังคม พบว่าการพัฒนาที่ผ่านมามีจุดอ่อนที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาและควรได้รับการแก้ไข ได้แก่ 1) คุณธรรม และจริยธรรมของคนไทย ลดลง แม้ว่าศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ แต่การปฏิบัติตามหลักศาสนาได้ถูกละเลยโดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและวัยรุ่นที่มีแนวโน้มห่างเหินการปฏิบัติศาสนกิจวัยรุ่นร้อยละ 45 ไม่เคยไปทำบุญตักบาตร และร้อยละ 65 ไม่เคยไปวัดฟังธรรมเลยในรอบ 1 เดือน ขณะที่สถาบันการศึกษายังหล่อหลอมเด็กและเยาวชนให้เป็นคนดีของสังคมไม่เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ครูจำนวนมากให้ความสำคัญกับความก้าวหน้าในวิชาชีพ มากกว่าการทำหน้าที่กล่อมเกลาคเด็กและเยาวชนให้มีความพร้อมทั้งด้านสติปัญญา คุณธรรมและจริยธรรมที่เหมาะสมกับช่วงวัย ประกอบกับการเรียนการสอนเป็นไปตามค่านิยมในสังคมที่ให้ความสำคัญกับประกาศนียบัตรหรือปริญญา

นอกจากนี้ คนไทยบางส่วนยังขาดคุณธรรมและจริยธรรมทั้งในการดำเนินชีวิตประจำวัน และการประกอบอาชีพ เกิดการนอกใจ การคดโกง ขโมย การทำแท้ง การทุจริตคอร์รัปชันซึ่งเป็นปัญหาสังคมที่ต้องเร่งแก้ไข 2) คนไทยมีพฤติกรรมสุ่มเสี่ยงที่นำไปสู่การเจ็บป่วยจากโรคที่ป้องกันได้ เนื่องจากค่านิยมการเลียนแบบพฤติกรรมการใช้ชีวิตบนความประมาท ทำให้ต้องเผชิญกับภาวะการเจ็บป่วยสูงด้วยโรคที่ป้องกันได้ เช่น โรคหัวใจที่มีอัตราการเจ็บป่วยสูงเป็นอันดับหนึ่งประมาณ 451.45 ต่อประชากรแสนคนในปี 2546 และเพิ่มขึ้นเป็น 503.10 ต่อประชากรแสนคนในปี 2547 รองลงมา คือ โรคความดันโลหิตสูงและเบาหวาน ตามลำดับ และพบว่าปัจจุบันผู้ชายไทยมีอายุสั้นกว่าที่ควรจะเป็นเฉลี่ยถึงคนละ 19 ปี ในขณะที่ ผู้หญิงไทยมีอายุสั้นกว่าที่ควรเฉลี่ยคนละ 15 ปี ซึ่งสาเหตุการเสียชีวิตส่วนใหญ่มาจากปัญหาด้านพฤติกรรม เช่น การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา อุบัติเหตุ

การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสม 3) การเตรียมกำลังคนเพื่อเข้าสู่สังคมความรู้ยังไม่เพียงพอทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ 4) สถาบันครอบครัวมีแนวโน้มอ่อนแอลง ในปัจจุบันขนาดและรูปแบบของครัวเรือนไทยเปลี่ยนไป มีขนาดเล็กลงจากครัวเรือนละ 5 คน เหลือประมาณ 3.5 คน และมีความเปราะบางยิ่งขึ้น มีการอยู่ร่วมกันโดยไม่จดทะเบียน การหย่าร้างอยู่ในระดับค่อนข้างสูงอย่างต่อเนื่อง จาก 4.5 คู่ต่อพันครัวเรือนในปี 2546 เป็น 5.0 คู่ต่อพันครัวเรือนในปี 2548 สภาพเศรษฐกิจมีส่วนสำคัญในการบั่นทอนความเข้มแข็งของครอบครัว สัมพันธภาพในครอบครัวลดลง ขาดการดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน ละเลยการอบรม ปลูกฝัง จริยธรรม คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม เกิดการกระทำรุนแรงภายในครอบครัวมากขึ้นทั้งทางร่างกาย จิตใจ และทางเพศ โดยเฉพาะต่อเด็กและผู้หญิง รวมทั้งผู้สูงอายุจำนวนมาก ถูกทิ้งให้อยู่ตามลำพังหรือต้องรับภาระเลี้ยงดูเด็กพบว่าเด็กชนบท ถึงร้อยละ 30 ไม่ได้อยู่กับพ่อแม่หรือพ่อแม่แยกทางกัน 5) สถาบันศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจของคนในสังคมได้น้อยลง โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน ผู้เผยแผ่หลักธรรมคำสอนบางส่วนยังขาดความเข้าใจในปรัชญาของศาสนาและมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม รวมทั้งวิธีการเผยแผ่ยังไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันทำให้ขาดความน่าเชื่อถือ นำไปสู่ความเสื่อมศรัทธาที่มีเพิ่มขึ้น ในขณะที่วิถีชีวิตของคนไทยต้องดิ้นรนประกอบอาชีพทำให้การประกอบกิจทางศาสนาลดน้อยลง พบว่า พุทธศาสนิกชน ร้อยละ 78.0 ไม่เคยอ่านหนังสือธรรมะ ร้อยละ 73.4 ไม่เคยรักษาศีล ร้อยละ 54.9 ไม่เคยฟังเทศน์ ดูรายการธรรมะ และร้อยละ 43.5 ไม่เคยสวดมนต์ เป็นต้น 6) ธุรกิจเอกชนและสื่อยังมีบทบาทน้อยในการสร้างสรรค์สังคม มุ่งดำเนินธุรกิจเพื่อความอยู่รอด รวมทั้งเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมยังไม่แพร่หลาย สื่อบางส่วนมุ่งรายงานเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเป็นไปตามกระแสและบางกรณีขาดการกลั่นกรองข้อเท็จจริงหรือขาดการคำนึงถึงผลกระทบต่อสังคม นอกจากนี้ สื่อบางประเภทยังชี้นำไปสู่พฤติกรรมและค่านิยมที่ขัดต่อวัฒนธรรมไทย เช่น พฤติกรรมทางเพศ พฤติกรรมการบริโภคที่ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย เป็นต้น ก่อให้เกิดปัญหาสังคมที่นับวันจะทวีความรุนแรง โดยเฉพาะปัญหาทางเพศในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่สะท้อนได้จากคดีล่วงละเมิดทางเพศเกิดขึ้นทุก 2 ชั่วโมง เด็กวัยรุ่นทำคลอด 1 รายทุก 10 นาที ทารกถูกทอดทิ้งวันละ 3 คน เด็กวัยรุ่นร้อยละ 30-40 เสพสื่อลามก 7) วัฒนธรรมบางอย่างและระบบคุณค่าที่ดีงามเริ่มเสื่อมถอย เนื่องจากวัฒนธรรมไทยถูกกลืนและมีการถ่ายทอดสู่คนรุ่นใหม่อย่างช้าๆ อาทิ การแต่งกาย การบริโภค รวมทั้งประเพณีที่ดีงาม จิตสาธารณะ การปฏิบัติสัมพันธ์กันในทุกระดับ ความสำนึกรักชาติ การมีวินัย มีผลกระทบต่อสังคมและนำไปสู่ปัญหาสังคมต่างๆ (เอกสารประกอบการสัมมนาระดมความเห็นเฉพาะกลุ่ม แนวคิดและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550 – 2554 ,2549: 8-10)

จากปัญหาสังคมต่างๆที่กล่าวมาทั้งหมด จะเห็นได้ว่า สภาพการเรียนรู้การสอนในปัจจุบันจะมุ่งให้ผู้เรียนใฝ่หาความรู้อย่างเดียวไม่ได้ จำเป็นจะต้องทำหน้าที่เตรียมสมาชิกของสังคม คือผู้เรียนให้เป็นสมาชิกที่สมบูรณ์ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการ

จัดการศึกษาของชาติ ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 การจัดการเรียนการสอน ตามปกติในห้องเรียนไม่เพียงพอ โรงเรียนจะต้อง จัดให้มีการบริหารกิจการนักเรียนซึ่งเป็นงานที่สำคัญงานหนึ่ง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2528: 97-98 อ้างถึงใน ปัญญา คล้ายจันทร์ 2541: 12) ได้กล่าวถึงความจำเป็นและความสำคัญของงาน กิจการนักเรียนว่า โรงเรียนคือสถาบันทางสังคมอันดับแรกในการพัฒนาเยาวชนไปสู่จุดมุ่งหมายสูงสุด ตามความสามารถของแต่ละคน ดังนั้นหน้าที่ของโรงเรียนนอกจากจะต้องพัฒนาทักษะด้านการอ่าน การ เขียน คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ แล้วโรงเรียนยังจะต้องสร้างบรรยากาศที่น่าอยู่ มีงานบริการนักเรียน เพื่อพัฒนาความสามารถของนักเรียนเป็นการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้มีความสุข ส่งเสริมให้ นักเรียนยอมรับ และยกย่องนับถือตนเองและผู้อื่น ช่วยเหลือให้เขาได้แสดงความเชื่อมั่นในตนเอง งานกิจการนักเรียนมีความสำคัญต่อนักเรียนเอง ดังนี้ 1) ทำให้นักเรียนรู้จักกำหนดระเบียบปฏิบัติ สำหรับตนเอง รู้จักควบคุมตนเอง ให้ปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์สังคม 2) ทำให้นักเรียนรู้จักสิทธิ และหน้าที่ของตนเอง เคารพสิทธิและความคิดเห็นของผู้อื่น สร้างความเข้าใจอันดีต่อครูทำให้นักเรียน ได้ฝึกฝนตนเองเพื่อเตรียมพร้อมที่จะเติบโตเป็นพลเมืองดีในสังคม 3) ทำให้นักเรียนรู้จักช่วยเหลือตนเอง และบุคคลอื่นตามสมควร เมื่อเด็กและเยาวชนได้เข้ามาสู่ระบบโรงเรียน เขาควรได้รับการปกป้อง คุ้มครองจากโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนคณะครูอาจารย์จึงควรให้ความระมัดระวังและให้ความสำคัญแก่ งานกิจการนักเรียน นอกจากนี้ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2520: 6-8) ได้กล่าวว่า สังคมเป็นตัวกำหนด ปรัชญาของการดำรงชีวิต โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม นักเรียนมาโรงเรียนไม่ใช่เพื่อเรียนหนังสือ เพียงอย่างเดียว แต่มาเรียนรู้เพื่อที่จะใช้ชีวิตอยู่ในสังคมที่ซับซ้อน และซับซ้อนได้อย่างมีความสุข อีกทั้ง เป้าหมายของการศึกษา คือการให้นักเรียนมีความเจริญงอกงามทุกๆ ด้าน ทั้งทางกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เพื่อการเจริญเติบโตเป็นคนที่สมบูรณ์ การศึกษาในห้องเรียนมีส่วนช่วยให้นักเรียน เจริญงอกงามทางด้านสติปัญญา ส่วนการศึกษานอกห้องเรียนมีส่วนซ่อมแซมต่อเติมความเจริญงอกงาม ของนักเรียนเพิ่มขึ้นอีกทั้งทางกาย สังคมและอารมณ์

ผู้บริหารสถานศึกษาถือว่าเป็นบุคคลสำคัญในการบริหารจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมี ประสิทธิภาพ จากรายงานวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการจัดการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาบริหาร การศึกษา (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และคณะ 2548: บทนำ) ได้กล่าวไว้ว่า คุณภาพของโรงเรียนและ ประสิทธิภาพของโรงเรียนเป็นสิ่งทำให้อย่างยิ่งในการปฏิบัติงานการบริหารของโรงเรียน ซึ่งเป็นหน้าที่ และความรับผิดชอบของหัวหน้าสถานศึกษา หัวหน้าสถานศึกษาต้องแสดงบทบาทของการเป็นผู้นำ บทบาทของผู้จัดการ และบทบาทที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการจัดการสอน เพื่อที่จะให้โรงเรียนมี คุณภาพและมีประสิทธิผล และจากรายงานการติดตามผลการปฏิรูปการศึกษา ด้านการบริหารและการ จัดการศึกษา เมื่อสิ้นสุดปีงบประมาณ 2548 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2549: 58) พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเอกชน ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ

ผู้เรียนในโรงเรียนเอกชนตามมาตรฐานการศึกษา มีบางมาตรฐานที่อยู่ในระดับพอใช้ บางมาตรฐานอยู่ในระดับดี และไม่แตกต่างจากรัฐ

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะในการบริหารจัดการนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 ซึ่งกำหนดสมรรถนะด้านบริหารกิจการนักเรียนไว้ ดังนี้ 1) สามารถบริหารจัดการให้เกิดกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน 2) สามารถบริหารจัดการให้เกิดงานบริการผู้เรียน 3) สามารถส่งเสริมการจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในด้านต่างๆ 4) สามารถส่งเสริมวินัย คุณธรรม จริยธรรมและความสามัคคีในหมู่คณะ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 122 ตอนพิเศษ 76 ง ลงวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2548) (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา 2548: 20) เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ ไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนเสริมสร้างหรือพัฒนาสมรรถนะในการบริหารจัดการนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ให้มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันยิ่งขึ้น นอกจากนั้นยังจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้เป็นแนวทางพิจารณาเพื่อสนับสนุนส่งเสริม และพัฒนาสมรรถนะการบริหารกิจการนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสมรรถนะในการบริหารจัดการนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร

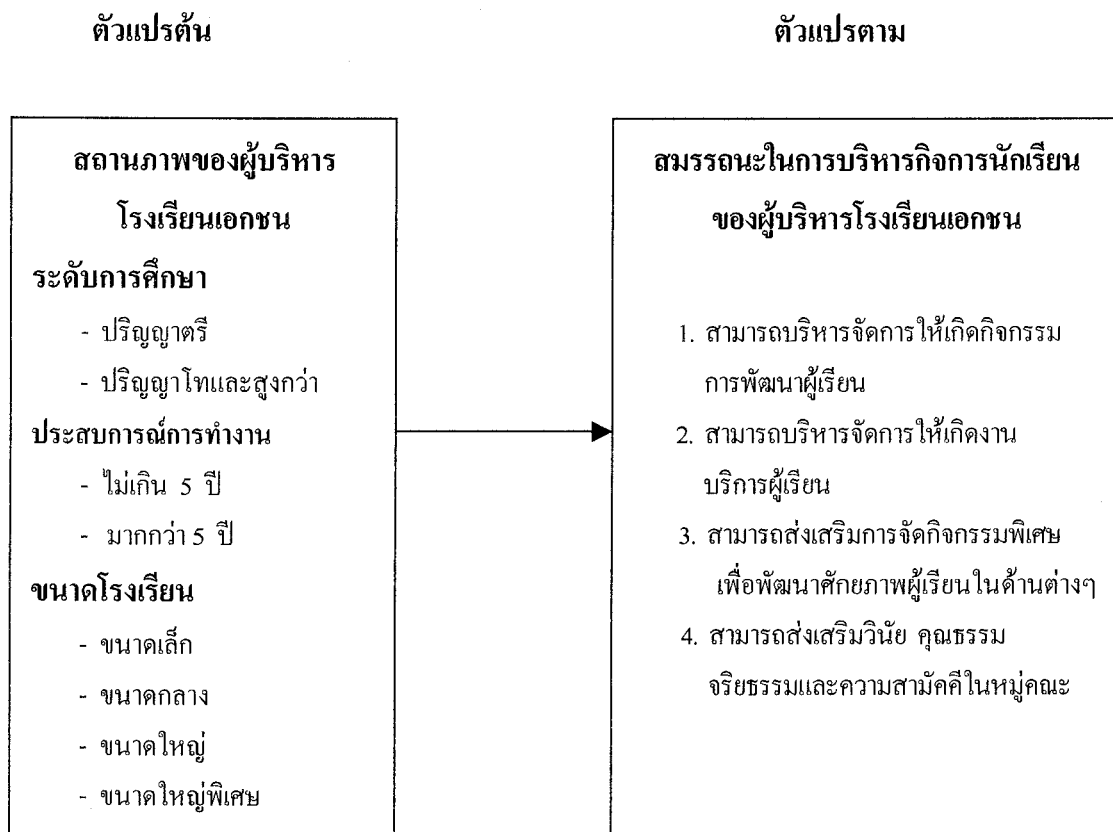
2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะในการบริหารจัดการนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตาม ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน

2.3 เพื่อศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างหรือพัฒนาสมรรถนะในการบริหารจัดการนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร

3. กรอบแนวคิด

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาสมรรถนะในการบริหารจัดการนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ตามกรอบข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐาน

วิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 122 ตอนพิเศษ 76 ง ลงวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2548) ซึ่งได้กำหนด สมรรถนะในการบริหารกิจการนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้ 1) สามารถบริหารจัดการให้เกิดกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน 2) สามารถบริหารจัดการให้เกิดงานบริการผู้เรียน 3) สามารถส่งเสริมการจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนในด้านต่างๆ 4) สามารถส่งเสริมวินัย คุณธรรม จริยธรรมและความสามัคคีในหมู่คณะ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง 3 ลักษณะ คือ 1) ระดับการศึกษา จำแนกเป็น ปริญญาตรี ปริญญาโท และสูงกว่า 2) ประสบการณ์การทำงาน จำแนกเป็น ไม่เกิน 5 ปี และมากกว่า 5 ปี 3) ขนาดโรงเรียน จำแนกเป็น โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ กรอบแนวคิดการวิจัยแสดงไว้ในภาพ ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. สมมุติฐานการวิจัย

4.1 ผู้บริหารที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะในการบริหารกิจการนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

4.2 ผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะในการบริหารกิจการนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

4.3 ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะในการบริหารกิจการนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

5. ขอบเขตการวิจัย

5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยศึกษาสมรรถนะในการบริหารกิจการนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 ดังนี้ 1) สามารถบริหารจัดการให้เกิดกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน 2) สามารถบริหารจัดการให้เกิดงานบริการผู้เรียน 3) สามารถส่งเสริมการจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนในด้านต่างๆ 4) สามารถส่งเสริมวินัย คุณธรรม จริยธรรม และความสามัคคีในหมู่คณะ

5.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.2.1 ประชากร ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 410 คน จากโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2549 จำนวน 410 โรงเรียน

5.2.2 กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเกร์จีซีและมอร์แกน (อ้างในธานินทร์ ศิลป์จารุ 2549: 51) มีค่าความคลาดเคลื่อนที่ระดับ .05 ใช้วิธีการสุ่มเป็นขั้นตอน ได้กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหาร จำนวน 199 คน

5.3 ตัวแปรที่ศึกษา

5.3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ประกอบด้วย 1) ระดับการศึกษา 2) ประสบการณ์การทำงาน 3) ขนาดโรงเรียน

5.3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สมรรถนะในการบริหารกิจการนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียน

เอกชน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 ดังนี้ 1) สามารถบริหารจัดการให้เกิดกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน 2) สามารถบริหารจัดการให้เกิดงานบริการผู้เรียน 3) สามารถส่งเสริมการจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนในด้านต่างๆ 4) สามารถส่งเสริมวินัย คุณธรรม จริยธรรมและความสามัคคีในหมู่คณะ

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 สมรรถนะในการบริหารกิจการนักเรียน หมายถึง การแสดงออกถึงความรู้ ความสามารถ ทักษะและพฤติกรรมที่จำเป็น ในการบริหารกิจการนักเรียน ให้สำเร็จตามบทบาทหน้าที่ ที่รับผิดชอบของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 1) สามารถบริหารจัดการให้เกิดกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน 2) สามารถบริหารจัดการให้เกิดงานบริการผู้เรียน 3) สามารถส่งเสริมการจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนในด้านต่างๆ 4) สามารถส่งเสริม วินัย คุณธรรม จริยธรรมและความสามัคคีในหมู่คณะ

6.1.1 สามารถบริหารจัดการให้เกิดกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน หมายถึง ผู้บริหารมีความรู้ ความสามารถ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีทักษะในการบริหารจัดการให้เกิดกระบวนการพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ กิจกรรมแนะแนว และกิจกรรมนักเรียน

6.1.2 สามารถบริหารจัดการให้เกิดงานบริการผู้เรียน หมายถึง ผู้บริหารมีความรู้ ความสามารถ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีทักษะในการบริหารจัดการให้เกิดงานบริการผู้เรียน ได้แก่ งานสวัสดิการทั่วไป งานบริการวิชาการ บริการห้องสมุด การบริการสุขภาพอนามัยนักเรียน การจัดบริการอาหารกลางวัน การบริการรักษาความปลอดภัย และการป้องกันอุบัติเหตุ

6.1.3 สามารถส่งเสริมการจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนในด้านต่างๆ หมายถึง ผู้บริหารมีความรู้ ความสามารถ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีทักษะในการบริหารจัดการ ให้เกิดกิจกรรมพิเศษ เพื่อการพัฒนาและส่งเสริมเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษ หรือเด็กที่แสดงออกซึ่งความสามารถอันโดดเด่นด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน ได้แก่ ด้านสติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ การใช้ภาษา การเป็นผู้นำ การสร้างงานทัศนศิลป์ และศิลปะการแสดง ความสามารถด้านดนตรี ด้านกีฬา หรือด้านวิชาการ

6.1.4 สามารถส่งเสริมวินัย คุณธรรม จริยธรรมและความสามัคคีในหมู่คณะ หมายถึง ผู้บริหาร มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการบริหารจัดการให้เกิดงานด้านวินัย คุณธรรม จริยธรรม

และความสามัคคีในหมู่คณะ ได้แก่ การควบคุมความประพฤติและระเบียบวินัยนักเรียน การปลูกฝังวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยแก่นักเรียน

6.2 ผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน , อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ หรือผู้ช่วยผู้บริหาร ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1,2 และ 3 ปีการศึกษา 2549

6.3 ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน โดยแบ่งออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้

6.3.1 ระดับปริญญาตรี หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนที่มีระดับการศึกษาสูงสุด ระดับปริญญาตรี

6.3.2 ระดับปริญญาโทและสูงกว่า หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนที่มีระดับการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาโท และสูงกว่าปริญญาโท

6.4 ประสบการณ์การทำงาน หมายถึง ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนเอกชน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

6.4.1 ไม่เกิน 5 ปี หมายถึง ผู้บริหารมีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ไม่เกิน 5 ปี

6.4.2 มากกว่า 5 ปีขึ้นไป หมายถึง ผู้บริหารมีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนเอกชน มากกว่า 5 ปีขึ้นไป

6.5 โรงเรียนเอกชน หมายถึง หน่วยงานการศึกษาเอกชน ประเภทสามัญ ที่จัดการศึกษาระดับพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-4 ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1,2 และ 3

6.6 ขนาดของโรงเรียน หมายถึง ขนาดของโรงเรียนเอกชน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1,2 และ 3 ที่จัดแบ่งตามจำนวนนักเรียน โดยมีเกณฑ์ 7 ขนาด และเกณฑ์ 4 ขนาด ซึ่งผู้วิจัยเลือกใช้เกณฑ์ 4 ขนาด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2) ดังนี้

6.6.1 ขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน

6.6.2 ขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียน 121 คนถึง 600 คน

6.6.3 ขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียน 601 คนถึง 1,500 คน

6.6.4 ขนาดใหญ่พิเศษ มีจำนวนนักเรียน 1,501 คนขึ้นไป

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 หน่วยงานทางการศึกษาในระดับนโยบาย ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน นำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาสมรรถนะในการบริหารกิจการนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

7.2 หน่วยงานทางการศึกษาในระดับปฏิบัติ ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการพัฒนา สมรรถนะในการบริหารกิจการนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

7.3 ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญในการบริหารงานภายในโรงเรียน นำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาสมรรถนะในการบริหารกิจการนักเรียนของตนเองให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น